

18. Úloha finančného manažmentu v riadení podniku

- **finančný manažment podniku:** financovanie podniku patrí medzi najdôležitejšie podnikateľské činnosti. Jeho hlavným cieľom je:

- zabezpečiť (získať) finančné zdroje
- alokácia (prerozdelenie) finančných zdrojov
- finančná analýza
- zaistovanie efektivity ich využitia
- udržanie finančných zdrojov

- **základné pravidlá financovania:**

- uprednostniť väčšie výnosy pred menšími
- preferovať menšie riziko
- snažiť sa získať peniaze v čo najkratšom čase
- orientovať sa na zväčšenie majetku firmy

- **financovanie môže byť:**

- 1) bežné- prevádzková činnosť- financovanie dennodenných činností (nákupy, elektrina, zásoby, splácanie záväzkov- likvidita)
- 2) mimoriadne- investičná činnosť- finančne náročnejšia; jednorázová (vybudovanie tenis. kurtov...); pri založení firmy, likvidácii.

- **zdroje financovania:** podnik na financovanie svojej činnosti môže využívať širokú škálu finančných zdrojov. Možno ich členiť z rôznych hľadísk, pri čom každé hľadisko charakterizuje istú stránku pôsobenia v podniku:

- 1) finančné zdroje podľa účelu: podľa účelu, na ktorý sú určené ich možno rozdeliť:
 - a) finančné zdroje ako KAPITÁL- slúžia na investovanie do budov, strojov, zariadení. Slúžia na rozširovanie, resp. modernizáciu výrobných kapacít podniku.
 - b) finančné zdroje ako PENIAZE- slúžia na zabezpečenie krátkodobých potrieb, platobnej schopnosti a likvidity podniku.
- 2) finančné zdroje podľa vlastníctva:
 - a) VLASTNÉ- zisk (najdôležitejší), odpisy, ostatné prostriedky za predaja alebo prenájmu nepotrebného majetku.
 - b) CUDZIE- úver, záväzky, rezervy, dotácie z EÚ, prijatia spoločníka (vklady vlastníkov).
 - c) OSOBITNÉ ZDROJE KRYTIA- faktoring, forfaiting, leasing.
- 3) finančné zdroje podľa doby splatnosti:
 - a) krátkodobé- finančné zdroje s dobou splatnosti do 1 roka.
 - b) dlhodobé- finančné zdroje s dobou splatnosti vyššou ako 1 rok; niekedy sa v rámci dlhodobých finančných zdrojov (napr. úvery) rozlišuje strednodobý časový horizont napr. do 4 rokov a dlhodobý časový horizont nad 4 roky.

- vlastné finančné zdroje sa z hľadiska doby splatnosti považujú za trvalé zdroje s neobmedzenou splatnosťou.
- 4) finančné zdroje podľa zdroja plynutia: - podľa zdroja z ktorého do podniku plynú ich možno rozdeliť na:
 - a) interné finančné zdroje- zdroje, ktoré získa podnik z vlastnej podnikateľskej činnosti (zisk, odpisy, ostatné...)
 - b) externé finančné zdroje- všetky ostatné zdroje získané mimo podnikateľskej činnosti podniku (krátkodobé úvery, vklady vlastníkov, dotácie, osobitné formy financovania)

- **vlastné zdroje financovania:**

FINANCOVANIE: zabezpečenie bezproblémového chodu firmy.

SAMOFINANCOVANIE: všetky finančné potreby si podnikateľ kryje len vlastnými zdrojmi financovania.

ODPISY: finančné vyjadrenie opotrebenia dlhodobého majetku.

- **cudzíe zdroje krytia:** firma za ich použitie platí úrok (napr. úver) a sú to prostriedky, ktoré musí vrátiť, resp. čerpať.

- **ÚVER:** ide o peniaze, ktoré nám požičia finančná inštitúcia- banka. Každý úver sa vyznačuje týmito vlastnosťami:

- zmluvnosť- každé poskytnutie úveru musí mať podobu krytia úverovou zmluvou. Banka nie je povinná poskytnúť úver každému žiadateľovi. Banky vo všeobecnosti hodnotia: právnu spôsobilosť (či firma existuje), hospodársku spôsobilosť (či je firma schopná splácať, výšku aktív, hospodárske ukazovatele, hospodársky výsledok), ostatné (stanovuje si sama- napr. zápis v úverovom registri- uvedené všetky firmy, ktoré majú úver + čierna listina neplatičov)
- termínovanosť- krátkodobý (1 rok) / dlhodobý (viac ako 1 rok)
- účelovosť- pre firmy (môžu ho použiť na to, čo je v zmluve + nižší úrok) / pre obyvateľov (spotrebný úver- na čokoľvek)
- úročiteľnosť- musíme vrátiť peniaze, ktoré sme si požičali + peniaze navyše (istina + úrok)

- **ZÁVAZKY:** voči dodávateľom, odberateľom; sú peniaze, ktoré v danom momente nezaplátame svojim dlžníkom a použijeme ich na nákup majetku.

- **REZERVY:** peniaze, ktoré dáme bokom

- **DOTÁCIE:** sú to nenávratné finančné zdroje, z ktorých sa financujú najmä:

- ekologické projekty
- projekty so sociálnym zameraním (bytové výstavby, pracovné miesta pre telesne postihnutých)
- rozvoj ekonomických aktivít v regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti
- podpora malého a stredného podnikania...

- v súčasnosti máme možnosť čerpať peniaze z fondov EÚ, ale dotácie poskytujú aj štát, vyššie územné celky a obce.

- **osobitné formy financovania:**

- **FAKTORING:** odkúpenie krátkodobých pohľadávok podniku bankou alebo špecializovanou spoločnosťou pred ich splatnosťou.

- **FORFAITING:** odkúpenie dlhodobých pohľadávok podniku bankou alebo špecializovanou spoločnosťou pred ich splatnosťou.

- **LEASING:** prenájom majetku na určitú dobu s možnosťou jeho následnej kúpy.

- operačný (prevádzkový)- prenájom na určitý čas (žeriav)
- finančný- kúpa- po dobe splácania sa stáva prenajatá vec majetkom nájomcu (auto)

- **finančná analýza podniku:** je súčasťou finančného riadenia podniku; hodnotí finančnú situáciu vo firme; hodnotí tzv. finančné zdravie podniku- sleduje efektívne využívanie finančných zdrojov podniku.

- finančná analýza pre svoje potreby potrebuje určité informačné zdroje:

1. súvaha- prehľadné usporiadanie aktív a pasív v peňažnom vyjadrení, k určitému dňu
2. výkaz ziskov a strát (výsledovka)- poskytujú pohľad na aktivity firmy počas účtovného obdobia. Zachytáva vznik nákladov ako spotrebu prostriedkov (majetku) a tvorbu výnosov
3. prehľad o peňažných tokoch (cash-flow)- rozdiel medzi bežnými príjmami a výdavkami podniku

- ciele analýzy:

1. zistiť, či firma svoje peňažné prostriedky využíva efektívne
2. posúdiť likviditu firmy (schopnosť firmy uhrádzať svoje krátkodobé záväzky)
3. vyhodnotiť výnosnosť vloženého kapitálu

- fázy finančnej analýzy:

1. výpočet finančných ukazovateľov
2. porovnanie s predchádzajúcimi údajmi
3. vyhodnotenie vývoja + návrh riešení

- výsledkom FA je identifikácia silných a slabých stránok podniku, ktoré môžu v budúcnosti nejakým spôsobom podnik ovplyvňovať.

- finančná analýza vo firme zaujíma predovšetkým: veriteľov, konkurenciu, zamestnancov, inštitúcie rôzneho druhu (banky, sporiteľne...), vlastníka firmy, manažérov, zákazníkov- odberateľov.

- **metódy a nástroje finančnej analýzy:** finančná analýza využíva ako najdôležitejší nástroj pomerné finančné ukazovatele (vždy sa počítajú vo forme zlomku):

- 1) ukazovatele RENATABILITY (výnosnosti, ziskovosti): $\text{prevádzkový zisk} / \text{tržby} = \text{výsledkom je, koľko halierov zisku pripadá na 1 Sk tržby (0,70 a 2,80 – výhodnejšie je 2,80)}$
- 2) ukazovatele LIKVIDITY- schopnosť podniku splácať svoje krátkodobé záväzky. Poznáme likviditu I. – III. stupňa:
 - I. stupňa: okamžitá likvidita = pohotovostné platobné prostriedky (hotovosť, bú) / okamžité splatné záväzky (ukazovateľ má mať hodnotu minimálne rovnajúcu sa 1 a platí, že čím je koeficient vyšší, tým je to pre firmu výhodnejšie, pretože po zaplatení dlhu ostanú firme ešte peniaze. Ak je hodnota nižšia ako 1, firma nemá dostatok prostriedkov na uhrádzanie svojich záväzkov- nie je likvidná).
 - II. stupňa: bežná likvidita = aktíva x zásoby / záväzky (priateľný interval je od 1,5 do 2,5)
 - III. stupňa: celková likvidita = aktíva / záväzky (priateľný interval je od 2,5)
- 3) ukazovatele AKTIVITY A PRODUKTIVITY- vlastné zdroje financovania
- 4) ukazovatele KAPITÁLOVEJ ŠTRUKTÚRY- cudzie zdroje financovania
- 5) ukazovatele TRHOVEJ HODNOTY (kapitálového trhu)- informácie o názoroch investorov na hospodárenie podniku.

- **platobný styk:** ide o všetky druhy platieb, ktoré sa uskutočňujú medzi PO a FO; jeho súčasťou je množstvo nástrojov a dokumentov, ktoré zabezpečujú presun finančných prostriedkov od jedného subjektu k druhému, čiže od platiteľa k príjemcovi- vyrovňovanie záväzkov a pohľadávok medzi dlžníkom a veriteľom.

- subjekty platobného styku:

1. príkazca- ten kto dáva prevodný príkaz do banky
2. príjemca- ten, kto prijíma konečnú sumu prevodu
3. vykonávajúca inštitúcia- banka, NBS

- **formy platobného styku:**

1. hotovostný
2. bezhotovostný
3. kombinovaný

1. HOTOVOSTNÝ PS:

- je to najjednoduchšia forma platobného styku. Funguje na princípe, že platiteľ odovzdáva príjemcovi platby, bankovky a mince.

- výhoda: príjemca dostane peniaze ihneď.

- nevýhodou: nebezpečenstvo krádeže, ručné prepočítavanie bankoviek a mincí, zabezpečenie ochrany transportu peňazí.

- v súčasnosti sa táto forma pri platení faktúr využíva málo. Najčastejšie sa využíva ako:

- priame platenie v hotovosti: Maloobchody, veľkoobchody typu „cash and carry“ (zaplat' a odvez), v doprave, kultúre, športe...
- prostredníctvom pošty: uskutočňuje sa pomocou poštového poukazu- na zaslanie peňazí alebo poštová dobieška (balíky)

2. BEZHOTOVOSTNÝ PS:

- nepoužívajú sa žiadne peniaze v hotovosti, nastáva len pohyb tzv. DEPOZITNÝCH PEŇAZÍ (elektronické peniaze) na BÚ účastníkov platby. Uskutočňuje sa prostredníctvom účtovných peňazí (prevod medzi účtami- platobné príkazy) a náhrad peňazí (platobné karty, šeky alebo zmenky).

- výhody- rýchlosť, operatívnosť, internet banking, bezpečnosť, istota...

- symboly platieb: - konštantný (charakterizuje druh platby, najčastejšie 0008- kúpa materiálu; 0308- služby)

- variabilný (slúži na identifikáciu platiteľa; zvyčajne číslo faktúry bez abecedných znakov alebo číslo zákazníka)

- špecifický (nemusi sa uvádzať; iba v špecifických prípadoch)

- **doklady používané pri jednotlivých formách platobného styku:**

- 1) hotovostný platobný styk: pásky z registračnej pokladne, PPD, VPD, poštové poukázky
- 2) bezhotovostný platobný styk: výpis z bankového účtu; platby sa uskutočňujú prostredníctvom: príkazu na úhradu; trvalého príkazu na úhradu (inkaso), a hromadného príkazu na úhradu

- platobné prostriedky v CR:

- 1) v hotovostnom PS:
 - a) bankovky, mince (domáci CR)
 - b) valuty (zahraničný CR)
- 2) v bezhotovostnom PS:
 - a) devízy (zahraničný CR)
 - b) ostatné v domácom aj zahraničnom CR
 - (1) faktúra
 - (2) šek- cenný papier- príkaz banke na vyplatenie obnosu napísanom na šeku majiteľovi šeku
 - (3) platobná karta
 - (4) voucher- potvrdenka o zaplatení služieb v CR (vydáva ju CK); slúži na preukázanie sa v stredisku CR; obsahuje údaje o stredisku, kde budú služby čerpané, o osobe, ktorá čerpá služby, dátum kedy budú služby čerpané, cenu, zoznam predplatených služieb, názov CK
 - (5) akreditív- poverovací list, ktorým banka dáva príkaz inej banke, aby vyplatila určitú sumu peňazí naraz alebo po častiach.

- mena a menová politika:

- PENIAZE: predstavujú univerzálny tovar, ktorý slúži na vyjadrenie cien tovaru, na ich kúpu, predaj a realizáciu platieb; sú osobitným tovarom, ktorý sa odčlenil od ostatných tovarov, aby plnil úlohu všeobecného ekvivalentu voľne zameniteľného prostriedku.
- MENA: peňažná sústava platná v určitom štáte
- MENOVÁ POLITIKA: je súčasťou hospodárskej politiky štátu. Jej hlavnou politikou je zabezpečiť stabilitu meny a s tým súvisí aj riadenie peňazí v obehú.
- jedným z nástrojov stabilizácie meny je DEFLÁCIA- odčerpanie prebytočných papierových peňazí z obehú a tým zvýšenie kúpnej sily príslušnej peňažnej jednotky.
- nástroje:
 1. zvyšovanie diskontnej sadzby
 2. zvyšovanie minimálnych bankových rezerv
 3. zvyšovanie daní- vedie k znižovaniu kúpyschopnosti obyvateľstva
 4. obmedzovanie rozpočtových výdavkov
- MENOVÝ KURZ: cena peňažnej jednotky jednej krajiny vyjadrená v jednotkách iných krajín. Ceny sa zaznamenávajú v kurzových lístkoch- kótujú sa. NBS každý deň vydáva nový kurz- STRED, z ktorého sa potom určuje cena za predaj a kúpu jednotlivých mien.
- DVÍZY: bezhotovostný platobný styk, prostriedok s vysokou likviditou pre úhradu zahraničných záväzkov (CP, cestovné šeky...)
- VALUTY: hotovostné peniaze v cudzej mene. Ide výhradne o cudzie bankovky a mince. Valuty sú používané predovšetkým súkromnými osobami pri obchodnom platobnom styku alebo v rámci zahraničného turistického ruchu.
- INFLÁCIA: je znehodnotenie peňažnej jednotky v dôsledku ekonomickej nerovnováhy. Prejavuje sa rastom cenovej hladiny a zvýšením množstva peňazí v obehú. Z hľadiska veľkosti môžeme rozlíšiť:
 1. mierna inflácia- do 9%- pomalé stúpanie cien, peniaze nestrácajú hodnotu, peňažný systém krajiny funguje, HDP neklesá
 2. cválajúca inflácia- od 10 do 999%- rýchly rast cien, peniaze strácajú hodnotu, ľudia peniaze investujú, HDP klesá
 3. hyperinflácia- nad 1000%- prudký, chaotický nárast cien, ľudia nedôverujú mene, nastupuje naturálna výmena, peňažný trh zaniká.
- DEVALVÁCIA: pokles pevného menového kurzu jednej meny voči ostatným menám (oslabenie slovenskej meny voči ostatným).

- účtovanie na účte 231- krátkodobé bankové úvery:

- krátkodobé bankové úvery účtujeme v účtovnej skupine 23- bežné bankové úvery, na účte 231- kbú; účtujú sa tu úvery poskytnuté komerčnou bankou na čas kratší ako 1 rok. Ide o účet pasív, a preto sa na ňom účtuje takto:

MD	231	D
	ZS	
-		+

KS

- krátkodobý bankový úver sa účtuje na základe dokladu: výpis z krátkodobého bankového úveru
- VBÚ banka poskytla úver 221 / 261
- VKBÚ banka poskytla úver 261 / 231
- VBÚ splátka úveru 261 / 221
- VKBÚ splátka úveru 231 / 261